

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
у ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
доктору педагогічних наук, професору
ШЕХАВЦОВІЙ Світлані Олександрівні

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора технічних наук, професора,
професора кафедри технологій легкої промисловості Луцького
національного технічного університету**

РЯБЧИКОВА Миколи Львовича

**про дисертаційну роботу «Художньо-проектна компетентність фахівців з
графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в
процесі фахової підготовки»**

ШПЕТНОГО Олександра Ігоровича,

**представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 011 – освітні, педагогічні науки**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження, присвячене проблемі формування художньо-проектної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну, є актуальним і своєчасним у контексті новітніх трансформацій мистецької та дизайн-освіти. Сучасний ринок праці потребує конкурентоспроможних дизайнерів, здатних поєднувати художньо-творче мислення, проектну культуру, цифрову грамотність і навички професійної комунікації. У зв'язку з цим проблема формування художньо-проектної компетентності набуває особливої значущості як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Обґрунтування вибору теми дисертації О. І. Шпетного зумовлене актуальними потребами модернізації системи професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну, необхідністю формування їхньої художньо-проектної компетентності відповідно до вимог сучасного освітнього простору, цифровізації суспільства та зростання ролі креативних індустрій у соціокультурному й економічному розвитку.

Дисертація О. І. Шпетного, яка затверджена Вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол №6 від 23 грудня 2022 року), відповідає профілю наукових досліджень кафедри педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава) у межах комплексної наукової теми: «Якість сучасної освіти: теорія, моніторинг, технології» (державний реєстраційний номер 0117U002854), а також відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри дизайну і медіавиробництва ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» у межах комплексної наукової теми: «Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів» (державний реєстраційний номер №0117U005555).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертація має логічну структуру, містить усі нормативно передбачені компоненти, складається з анотацій двома мовами, списку публікацій здобувача за темою дослідження, вступу, двох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел (285 найменувань, із них 43 – іноземною мовою), таблиць, рисунків і додатків.

У роботі визначено мету і завдання, сформульовано актуальність, наукову новизну, об'єкт і предмет дослідження, теоретичне і практичне значення, методи та апробацію роботи. Оптимальним видається і коло дослідницьких завдань, яке окреслив автор.

Наукові висновки, викладені в дисертації, мають високу обґрунтованість завдяки системному аналізу великого обсягу теоретичного, методологічного, психолого-педагогічного та емпіричного матеріалу, а також узагальненню

вітчизняного та зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців з графічного дизайну.

У дисертації досліджено теоретико-методологічні засади формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну, проаналізовано сучасні наукові підходи до професійної підготовки дизайнерів у закладах вищої освіти, виявлено структурні компоненти, критерії та показники сформованості художньо-проектної компетентності, обґрунтовано та апробовано педагогічні умови її ефективного формування у процесі фахової підготовки, а також визначено перспективні напрями вдосконалення дизайн-освіти в умовах сучасного освітнього простору. Отримані результати базуються на комплексному використанні загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, системному аналізі психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури, на результатах експериментальної перевірки ефективності впровадження педагогічних умов формування художньо-проектної компетентності у закладах вищої освіти, що забезпечує їхню переконливість та аргументованість.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дисертації не викликає жодних сумнівів, оскільки в ній уперше в межах роботи теоретично обґрунтовано й експериментально доведено ефективність педагогічних умов формування художньо-проектної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки; окреслено змістове наповнення, структурну організацію та особливості формування художньо-проектної компетентності в системі фахової підготовки фахівців з графічного дизайну; виокремлено та обґрунтовано критерії, показники, рівні сформованості художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну; удосконалено зміст, форми, методи та технології формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти педагогічних умов, навчально-методичного забезпечення, комплексу вправ, тренінгових програм та діагностичного інструментарію, спрямованих на ефективне формування художньо-проектної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну. Матеріали дослідження можуть бути використані для оновлення змісту професійної підготовки дизайнерів, удосконалення навчальних програм і методичних рекомендацій, а також у системі підвищення кваліфікації педагогів мистецького та дизайн-спрямування.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Основні положення й одержані в процесі дослідження результати дисертації апробовано на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, опубліковано у 17 наукових працях, із них 6 – у наукових фахових виданнях України категорії Б (в тому числі одна у співавторстві з науковим керівником (внесок автора – 0,5 обсягу статті), 10 – публікацій апробаційного характеру та 1 навчально-методичному посібнику.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз тексту дисертації О. І. Шпетного дає підстави стверджувати, що дисертант дотримувався вимог академічної доброчесності в повному обсязі. Наукова робота є оригінальною, самостійною, не містить плагіат. Усі твердження мають покликання на цитовані праці з відповідним бібліографічним описом.

Загальна оцінка дисертації. Дисертацію структуровано відповідно до визначеної мети та поставлених завдань, сформульованих у вступі, що містить також обґрунтування актуальності, наукової новизни, об'єкта і предмета дослідження, теоретичного і практичного значення, методів і апробації роботи тощо.

У першому розділі дисертації «Теоретичні засади та особливості формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки» здійснено теоретичне

осмислення проблеми формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти. Увагу зосереджено на концептуалізації поняття художньо-проектної компетентності, аналізі наукових підходів до його трактування, визначенні змістового наповнення, структурних компонентів та особливостей формування в умовах фахової підготовки. Окремо обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують ефективність процесу формування художньо-проектної компетентності майбутніх дизайнерів, з урахуванням сучасних тенденцій розвитку дизайн-освіти, компетентнісної парадигми та практико-орієнтованого навчання.

У другому розділі дисертації представлено результати експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну у процесі фахової підготовки в закладах вищої освіти. Здійснено діагностику рівнів сформованості художньо-проектної компетентності майбутніх дизайнерів відповідно до визначених критеріїв і показників, висвітлено особливості організації та впровадження педагогічного експерименту, а також проаналізовано результати реалізації запропонованих педагогічних умов. Отримані дані підтвердили позитивну динаміку розвитку художньо-проектної компетентності та засвідчили ефективність розроблених педагогічних умов професійної підготовки фахівців з графічного дизайну.

Позитивним в аналізованому розділі вважаємо те, що автор після викладу теоретичних положень робить узагальнення у формі таблиць, які сприяють кращому сприйняттю результатів дослідження.

Варто зазначити, що опонована робота є завершеною працею, вирізняється власною науково виваженою концепцією, чітким змістом, переконливими прикладами.

Заслуговують на увагу лаконічно й чітко сформульовані висновки до кожного з розділів дисертації, а також загальні висновки роботи. Матеріали, наведені в додатках, становлять практичну цінність для укладання навчально-методичних посібників, розроблення практико-орієнтованих курсів і

методичних рекомендацій щодо формування художньо-проектної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти. Список використаної наукової літератури оформлено відповідно до вимог, він містить праці іноземними мовами, а також наукові розвідки, які опубліковані впродовж останніх п'яти років.

Складність і багатогранність порушеної проблеми свідчать про високий рівень знань дисертанта та новаторський підхід до об'єкта дослідження. Загалом позитивно оцінюючи дослідження О. І. Шпетного окремі положення дисертації можуть стати предметом наукової дискусії та подальших розвідок.

1. У вступі доцільно було б чіткіше окреслити вплив сформованості художньо-проектної компетентності на професійну мобільність і конкурентоспроможність майбутніх дизайнерів в умовах сучасного міжнародного ринку праці.

2. Потребує більш ґрунтовного висвітлення питання інтеграції цифрових технологій у процес формування художньо-проектної компетентності, а також можливостей адаптації запропонованих педагогічних умов до різних освітніх програм підготовки дизайнерів.

3. Перспективним видається розширення аналізу зарубіжного досвіду професійної підготовки дизайнерів з урахуванням актуальних тенденцій розвитку креативних індустрій і трансформацій сучасної дизайн-освіти.

4. Бажаним є більш послідовне унормування термінологічного апарату дослідження, зокрема щодо співвідношення понять «художньо-проектна компетентність», «художньо-творча компетентність» та інших дотичних дефініцій, що сприятиме уникненню смислових перетинів і підвищить концептуальну цілісність роботи.

Висловлені вище міркування та побажання не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження. За характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного й кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів та аргументованості висновків дисертаційна робота Шпетного Олександра Ігоровича *«Художньо-проектна компетентність*

*фахівців з графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки» є самостійним, науково обґрунтованим і практично значущим дослідженням, повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені п.6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктор філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю **011 – освітні, педагогічні науки.***

Офіційний опонент–

**доктор технічних наук, професор,
професор кафедри технологій легкої
промисловості Луцького національного
технічного університету**

Микола РЯБЧИКОВ